

25.3.2021

SUPO 130/01.04.01.03/2021

Sisäministeriö
Poliisiosasto

Viite SMDno-2019-1540

SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI PANKKI- JA MAKSUTILIEN VALVONTAJÄRJESTELMÄSTÄ ANNETUN LAIN JA RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Esitysluonnoksen keskeisenä tarkoituksena on panna täytäntöön ns. rahoitus-tietodirektiivi (EU 2019/1153). Kyseinen direktiivi edellyttää nimeämään vi-ranomaiset, joilla on pääsy pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään (PMJ-järjestelmä) vakavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi, tutki-miseksi ja niihin liittyvissä syytetoimissa. Tämän lisäksi direktiivistä riippumat-tomana kansallisena laajenuksena esitettäisiin, että pääsyoikeutta PMJ-järjestelmään laajennettaisiin viranomaisiin, joilla on jo oikeus saada kyseisiä tietoja oman sääntelynsä pohjalta. Tällä hetkellä pankki- ja maksutietovalvon-tajärjestelmään pääsevät vain rahanpesulain mukaiset toimivaltaiset viran-omaiset silloin, kun ne hoitavat rahanpesun torjuntaan liittyviä tehtäviä.

Suojelupoliisin tehtävistä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:ssä. Käytännössä Suojelupoliisin tehtävät jakaantuvat kah-teen osaan. Ensinnäkin Suojelupoliisin tehtävänä on kansallisen turvallisuuden suojaaminen eli siviilitiedustelun suorittaminen. Toiseksi Suojelupoliisin tehtä-vänä on estää ja paljastaa sellaisia rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteis-kuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Näihin lu-keutuvat esimerkiksi rikoslaissa rangaistavaksi säädettyt vakoilu- ja terrorismi-rikokset. Suojelupoliisin oikeudesta saada pankkisalaisuuden alaisia tietoja säädetään poliisilain (872/2011) 4 luvun 3 §:ssä tai poliisilain 5 a luvun 50 §:ssä riippuen siitä, onko kyse rikostorjunnasta vai siviilitiedustelun suorittami-sesta.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019, jäljem-pänä PMJ-laki) 3 §:ssä säädetään PMJ-järjestelmää käyttävistä viranomaisista. PMJ-lain 3 §:n 1 momenttiin ehdotetun 7 kohdan mukaan poliisilla olisi oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tallennettuihin tietoihin, jos se on tarpeellista muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljasta-miseksi tai kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseksi. Pykälää koskevien yksi-tyiskohtaisten perusteluiden mukaan esityksessä tarkoitetaan poliisilla sekä Poliisihallituksen alaisia yksiköitä, että Suojelupoliisia.

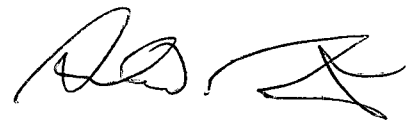
Pankkisalaisuuden alaiset tiedot muodostavat keskeisen tietolähteen Suojelu-poliisille ennalta estettäessä rikoksia ja suojattaessa kansallista turvallisuutta. Suojelupoliisi pitää toimintansa kannalta erittäin tärkeänä, että PMJ-järjestelmän käyttö mahdollistettaisiin myös kansallisen turvallisuuden suo-jaamiseksi. Toiminnan kannalta olisi haasteellista, mikäli PMJ-järjestelmää ei voitaisi käyttää kaikkien Suojelupoliisille laissa säädettyjen tehtävien hoitami-seen, vaan ainoastaan rajoitetusti rikosten ennalta estämiseen.

Rahoitustietodirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän työskentelyn aikana kiinnitettiin huomiota siihen, että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä on tällä hetkellä saatavilla vain ns. tilin omistajuustiedot. Työryhmä tarkasteli myös mahdollisuutta lisätä tilitapahtumatiedot pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Tältä osin todettiin tarpeelliseksi siirtää asian valmistelu erilliseksi hankkeeksi, jotta asia voidaan valmistella riittävän huolellisesti siihen kytkettyvien perustuslaillisten huomautusten johdosta.

Suojelupoliisi pitää sisäministeriön ratkaisua erottaa tilitapahtumatietojen saaminen järjestelmän kautta omaan hankkeeseensa perusteltuna, erityisesti ottaen huomioon direktiivin täytäntöönpanolle asetetut aikarajat. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan tilitapahtumatietojen sisällyttämistä PMJ-järjestelmän kautta luovutettaviin tietoihin puoltaa kuitenkin usea tietosuojaan ja tehokkuuteen liittyvä seikka, jonka vuoksi on tärkeää, että erillinen hanke laitetaan viireille mahdollisimman pikaisesti. Asialla saattaa myös olla merkitystä esimerkiksi kehitettäessä tietojärjestelmiä nyt lausuttavana olevan esityksen johdosta.

Suojelupoliisi esittää, että jatkohankkeessa selvitetäisiin myös mahdollisuutta käyttää PMJ-järjestelmää osana laajan turvallisuus selvityksen taloudellisten sidonnaisuuksien selvittämistä. Suojelupoliisi voi selvityksen kohteen antamalla luvalla hankkia tietoja luotto- ja rahoituslaitoksista turvallisuus selvityksen laatimiseksi. Mahdollisuus käyttää PMJ-järjestelmää tehostaisi turvallisuus selvityksen menettelyä lyhentämällä käsittelyaikoja ja samalla vähentäisi Suojelupoliisille ja luotto- ja rahoituslaitoksille aiheutuvaa työmäärää. Taloudellisia sidonnaisuuksia selvitetään osana laajaa turvallisuus selvitystä noin 600 asiassa vuosittain.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari

Ylitarkastaja

Antti Wahlroos

Liitteet

-

Jakelu

SM/KTY

Tiedoksi

-